

Reguleringsmyndigheten
for energi

Energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 09.05.2025

Vår ref.: 202507026-2 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.: 25/763-

Høringssvar fra Reguleringsmyndigheten for energi til forslag om endringer i forskrift om netregulering og energimarkedet (NEM) om åpenhet rundt driftsmessig forsvarlighetsvurderinger og nedjustering av maksimalt tillatt effektuttak

Reguleringsmyndigheten for energi (RME) viser til Energidepartementets høringsnotat (25/763-) av 14. mars 2025 med forslag til endringer i forskrift om netregulering og energimarkedet (NEM), og RME Rapport nr. 5/2024 oversendt til Energidepartementet den 25. juni 2024.

RME er positive til Energidepartementets forslag om å gi nettselskapene en plikt til å etablere prinsipper for driftsmessig forsvarlighetsvurderinger for å gi mer åpenhet rundt vurderingene, og å regulere tydeligere når og hvordan nettselskapene kan nedjustere en kundes tillatte effektuttak.

RME mener at skjæringspunktet for når plikten til helt eller delvis å trekke tilbake kapasitet etter NEM §§ 3-4 og 3-5 bortfaller og når muligheten til å nedjustere kundens maksimalt tillatte effektuttak etter foreslått ny NEM § 3-8 oppstår må avklares. Videre mener vi også at det er behov for at nettselskapets beslutning gis en oppsettende virkning, i den form at nettselskap ikke kan videreformidle den bestridte kapasiteten til andre før eller mens RME behandler uenighetssaken.

Vi tror at det kan bli krevende for noen nettselskap å dokumentere at vilkåret «særlig tilfelle» er oppfylt dersom vurderingen skal baseres på måleverdier over lengre tidsserier utover 3 år. RME mener foreslått ny NEM § 3-7 bør innlemmes i opplistingen i NEM § 8-3 om overtredelsesgebyr. Foreslått ny NEM § 3-8 mener vi derimot at må innlemmes. Både hensynet til forutsigbarhet og hensyn til klarhet i regelverket tilsier at det bør fremgå klart av regelverket at brudd på NEM § 3-8 kan sanksjoneres.

Om anvendelsesområdet til NEM §§ 3-4, 3-5 og foreslått ny NEM § 3-8

RME viser til at NEM § 3-4 pålegger nettselskap helt eller delvis å trekke tilbake kapasitet som er reservert til kunder eller som en kunde står i kapasitetskø med dersom det foreligger «*vesentlige endringer eller avvik i oppfyllelse av modenheitskriteriene på grunn av forhold som aktøren direkte eller indirekte er ansvarlig for eller må bære risikoen*». Tilsvarende gjelder for kunder over 1 MW som hadde bedt om tilknytning eller økt kapasitet før plikten til å foreta en modenheitsvurdering trådte i kraft den 1. januar 2025, jf. NEM § 3-5.

E-post: rme@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett:
www.reguleringsmyndigeten.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Bestemmelsene om modenhetsvurderinger gir nettselskapene en plikt til å trekke tilbake kapasitet når vilkårene er oppfylt. Foreslått ny NEM § 3-8 vil på nærmere vilkår gi nettselskapene en adgang til å nedjustere kundens maksimalt tillatte effektuttak, jf. «kan».

RME mener det bør klargjøres når nettselskapenes plikt til å trekke tilbake kapasitet etter NEM §§ 3-4 og 3-5 bortfaller og når deres adgang til å nedjustere en kundes maksimalt tillatte effektuttak etter foreslått ny NEM § 3-8 oppstår. Sentralt er hvilket skjæringspunkt som skal legges til grunn. Slik RME ser det, er det særlig relevant ved inngåelse av nettavtale før kunden er tilknyttet nettet, altså mens kunden fortsatt står i tilknytnings- eller kapasitetskø. Spørsmålet er om det er tilstrekkelig å inngå nettavtale for at kunden har blitt tildelt kapasitet, eller om kunden også må ha blitt tilknyttet eller fått ta den økte kapasiteten i bruk. Det er ikke gitt at skjæringstidspunktet skal være likt for kunder som har bedt om tilknytning og for kunder som allerede er tilknyttet, men som har bedt om økt kapasitet. Det vil uansett være en forskjell mellom ulike kunder fordi ny NEM § 3-8 bare er foreslått å gjelde for uttakskunder, mens NEM §§ 3-4 og 3-5 også omfatter produksjon.

RME tok ikke konkret stilling til dette i vår anbefaling¹ og spørsmålet er heller ikke direkte berørt i Energidepartementets høringsnotat. RME er klar over at nettavtalen ofte vil inngås på et tidspunkt som ligger et stykke forut i tid før kunden tilknyttes og/eller får ta i bruk økt kapasitet. Slik RME ser det, betyr det at modenhetsvurderingen og plikten til å trekke tilbake kapasitet ved *«vesentlige endringer eller avvik i oppfyllelse av modenhetskriteriene»* fremdeles vil kunne være relevant i en periode etter at nettavtalen er inngått og før kunden er tilknyttet nettet. I vår anbefaling fremhevet vi at det er en grunnleggende forutsetning i regelverket at kunder kan utnytte sin tilknytning fullt ut, og at hva som er «fullt ut» beror på avtalte kapasitetsgrenser mellom kunde og nettselskap. Vi mener, i likhet med Energidepartementet, at det er nettavtalen som vil regulere partenes rettigheter og plikter overfor hverandre. Det er imidlertid ikke mulig å avtale seg bort fra preceptorisk regelverk. RME mener at nettselskapene – for å sikre markedsadgang i tråd med energilovens formål – må kunne justere kundens kapasitet helt frem til tilknytningstidspunktet, og at NEM §§ 3-4 og 3-5 derfor bør gjelde helt frem til kunden er tilknyttet. Det betyr at nettselskapene bør utforme sine avtaler slik at de ikke gir indikasjoner på at kapasitet ikke kan trekkes tilbake etter NEM §§ 3-4 og 3-5 eller nedjusteres etter foreslått ny NEM § 3-8 etter at nettavtalen er inngått. Vi mener at det bør klargjøres i regelverket at skjæringstidspunktet er tilknytningstidspunktet.

I lys av det ovenstående mener RME at tilknytningstidspunktet bør være skjæringspunktet for når NEM §§ 3-4 og 3-5 bortfaller og foreslått ny NEM § 3-8 kommer til anvendelse. For nye kunder vil «tilknytningstidspunktet» være når kundens anlegg er spenningssatt, mens det for eksisterende kunder vil være når nettselskapet har tillatt at kunden kan øke sitt uttak eller sin innmating. Det betyr at det er uten betydning for hvilke bestemmelser som kommer til anvendelse at nettselskap og kunde har inngått en nettavtale. RME mener at dette alternativet best vil ivareta energilovens formål, gi kunden forutsigbarhet og nettselskapene et klart avgrenset regelverk å forholde seg til.

¹ [RME Rapport nr. 5/2024](#)

Vilkår for å nedjustere maksimalt tillatt effektuttak

Energidepartementet har foreslått at nettselskap kan nedjustere en uttakskunde sitt maksimalt tillatte effektuttak i «særlige tilfeller», basert på en konkret vurdering. Adgangen til å nedjustere grensen for tillatt effektuttak er skissert å være aktuell når det foreligger et vesentlig avvik mellom kundens reelle behov for kapasitet og avtalt kapasitetsrettighet, og terskelen for nedjustering skal være høy. Videre er det foreslått særskilte krav til fremgangsmåte som nettselskapene må følge.

Om vilkåret «særlige tilfeller»

Energidepartementet har skissert to ikke uttømmende alternativer for når det kan være aktuelt å nedjustere en kundes maksimale tillatte effektuttak; ubrukt kapasitet og ved virksomhetsendring. Uavhengig av hvorfor nettselskapet mener at kundens kapasitet skal nedjusteres, er det sentrale at kunder ikke skal besitte mer kapasitet enn de har reelt behov for og det må dokumenteres at det er et vesentlig avvik mellom kundens avtalte kapasitet og hvor mye kapasitet kunden reelt har behov for. RME mener at nettselskap ved å overholde prosessreglene i foreslått ny NEM § 3-8 tredje ledd vil få gode forutsetninger for å kunne vurdere om og dokumentere at vilkåret «særlige tilfeller» er oppfylt.

RME antar imidlertid at det kan være utfordrende for nettselskap å dokumentere at en kunde over lengre tid har hatt mye av kapasiteten som er stilt til disposisjon for dem stående ubrukt. Vi viser til at kundenes måleverdier bare blir oppbevart av avregningsansvarlig i tre år og 41 dager. Det betyr at det til enhver tid ikke vil finnes måleverdier i Elhub som er eldre enn tre år og 41 dager. RME har ikke oversikt over om, og i så fall hvor lenge, nettselskapene oppbevarer sine kunders måleverdier. Vi har imidlertid fått indikasjoner fra noen nettselskap på at det er teoretisk mulig å hente ut måleverdier fra deres systemer, men at dette kan være utfordrende. RME vet ikke om dette er representativt for alle nettselskap.

Om krav til fremgangsmåte ved nedjustering

Det er foreslått særskilte prosessregler som regulerer nettselskapenes fremgangsmåte ved nedjustering av en kundes maksimalt tillatte effektuttak. Dette skal bl.a. gi forutsigbarhet, ivareta kundens interesser og styrke nettselskapenes beslutningsgrunnlag. Det står imidlertid ingenting i høringsdokumentet om virkningen av at et nettselskap ikke overholder de prosessuelle kravene. RME mener at et brudd på prosessreglene ikke nødvendigvis må medføre at en nedjustering må reverseres, gitt at vilkåret om «særlige tilfeller» er oppfylt. Hvilken virkning et eventuelt brudd på prosessreglene vil få bør kunne vurderes konkret av RME i hver enkelt sak.

Behov for oppsettende virkning

Det er ikke foreslått å gi nettselskapets beslutning om å nedjustere en kundes maksimale tillatte effektuttak oppsettende virkning.² Det betyr at et nettselskap kan gi den fristilte kapasiteten videre til andre kunder før en eventuell klage er behandlet av RME og eventuelt også Energiklagenemnda. Dersom RME og/eller Energiklagenemnda senere skulle komme til at vilkårene for nedjustering ikke var oppfylt, kan myndighetene pålegge retting ved å be nettselskapet om å reversere nedjusteringen. Det er imidlertid ikke gitt at det er rimelig å gjenopprette lovlig tilstand gjennom pålegg dersom kapasiteten er gitt videre til andre kunder som har innrettet seg etter dette i god tro. Slik RME ser det, er det heller ikke gitt at et privatrettslig erstatningssøksmål mot nettselskapet fullt ut vil avbøte eventuell feil begått av nettselskapet ettersom tilgang til nett er så vesentlig for kunder og det er lange ledetider.

Videre bør RME kunne avgjøre saker på vårt ansvarsområde når vi opptrer i egenskap av å være en tvisteløsningsmyndighet. En uenighet om nedjustering av tildelt kapasitet er helt sentralt og i kjernen av slike saker som RME er gitt kompetanse til å avgjøre etter NEM § 4-13. Vi mener også at tredje elmarkedsdirektiv bygger på en forventning om at reguleringsmyndighetene skal fungere som en reell og effektiv utenomrettslig tvisteløser. Hvis nettselskapene kan gi kapasiteten videre til andre kunder før RME har tatt stilling til hvorvidt nedjusteringen var rettmessig, vil det kunne gi incentiver til å bringe saker inn for domstolen heller enn for RME, som utenomrettslig tvisteløser. Vi mener det er uheldig dersom reguleringen utformes sånn at det blir mer formålstjenlig å bringe saker inn for domstolene med de kostnader dette medfører for kunden.

På bakgrunn av dette mener RME at foreslått ny NEM § 3-8 må utformes slik at nettselskapene ikke kan gi kapasitet som er fristilt etter en nedjustering av en annen uttakskunde sitt maksimalt tillatte effektuttak videre til andre før nettselskapets beslutning, hvis påklaget, er prøvet av RME. Vi mener det er hensiktsmessig at kundene får en særskilt klagefrist på slike beslutninger, både for å sikre at RME raskt kan ta saken til behandling og fordi NEM § 4-13 ikke oppstiller en klagefrist. RME mener at både den særskilte klagefristen og nettselskapets forbud mot å gi kapasiteten videre før 1) RME har tatt stilling til spørsmålet eller 2) den særskilte klagefristen har utløpt, bør fremgå direkte av reguleringen i NEM § 3-8.

Det å gi NEM § 3-8 oppsettende virkning er en endring sammenlignet med vår anbefaling, men RME mener at endringen er nødvendig. Vi fremhever at bakgrunnen for at vi tidligere ikke anbefalte at en beslutning om å nedjustere en kunde sin tildelte kapasitet var at Energidepartementet ikke ga sin tilslutning til å innføre en preklusjonsfrist og oppsettende virkning ved tilbaketrekning av kapasitet på bakgrunn av modenhetsvurderinger etter nå ikraftsatte NEM §§ 3-4 og 3-5.

² RME understreker at begrepet oppsettende virkning ikke skal forstås som et uttrykk for at vi mener at nettselskap som beslutter å nedjustere kundens kapasitet fatter et forvaltningsvedtak. Det er RME som, sammen med Energiklagenemnda, utøver offentlig myndighet i forvaltningslovens forstand.

Oppfølging og sanksjonering av pliktbrudd

RME anbefalte at både foreslått ny NEM §§ 3-7 og 3-8 skulle innlemmes i opplastningen i NEM § 8-3. Vi mener fremdeles at dette er nødvendig. Vi understreker at vi er enig med Energidepartementet i at det normalt vil være mest hensiktsmessig å følge opp nettselskap med pålegg og tvangsmulkt ved manglende etterlevelse av reguleringen de er underlagt. Dette bør imidlertid kunne suppleres av eller erstattes med et overtredelsesgebyr når vilkårene for å ilegge dette er oppfylt. Vi mener at ny NEM § 3-7 bør innlemmes i opplistingen i NEM § 8-3, men at ny NEM § 3-8 må innlemmes. Både allmenn- og individualpreventive hensyn underbygger dette. RME mener at begrunnelsen for at ny NEM § 3-8 må innlemmes styrkes dersom de øvrige forslagene vedtas som foreslått. Vi viser til at Energidepartementet selv begrunner hvorfor disse ikke skal innlemmes i opplistingen i NEM § 8-3 med at de foreslåtte bestemmelsene *«utfyller gjeldende bestemmelser om tilknytningsplikt, markedsadgang og nøytral opptreden [og at disse alt er ...] omfattet av sanksjonsbestemmelser i både energiloven og NEM»*. Både hensynet til forutsigbarhet og hensyn til klarhet i regelverket tilsier at det bør fremgå klart av regelverket at brudd på NEM § 3-8 kan sanksjoneres.

Prinsipper for driftsmessig forsvarlighetsvurderinger

RME er enig med Energidepartementet i at vilkåret om at nettselskapene sine prinsipper for deres driftsmessig forsvarlighetsvurderinger skal være *«objektive [og] ikke-diskriminerende»* ikke er til hinder for at de kan ha ulike prinsipper og kriterier for driftsmessig forsvarlighetsvurderinger. Det er forutsetter imidlertid at differensieringen i seg selv er saklig begrunnet, forholdsmessig og egnet til å oppfylle et legitimt formål.

Vi kan ikke se at Energidepartementet har omtalt muligheten til å vektlegge økonomiske kriterier i sin omtale av driftsmessig forsvarlighetsvurderinger. RME fremhever at når nettselskapene skal begrunne en driftsmessig forsvarlighetsvurdering, må de basere begrunnelsen på forsvarlige tekniske og/eller økonomiske kriterier. Det er samfunnsøkonomiske kriterier nettselskapene kan legge til grunn og ikke kriterier basert på bedriftsøkonomisk lønnsomhet.³ Vi understreker at det betyr at selv om en tilknytning vil være bedriftsøkonomisk ulønnsom for nettselskapet, kan ikke det brukes til å begrunne et investeringsbehov (at tilknytning ikke er driftsmessig forsvarlig). RME mener at det er de forsvarlige tekniske og/eller økonomiske kriteriene som et nettselskap bruker i sine driftsmessig forsvarlighetsvurderinger som skal gjenspeiles i prinsippene de må etablerere for å oppfylle foreslått ny NEM § 3-7 første ledd.

Med hilsen

Jon Erik Ur Gjerde

Rådgiver

³ RME viser til vår omtale av dette i kapittel 3.5 i [RME Rapport nr. 5/2024](#)

Godkjent av Tore Langset
Direktør

Godkjent i henhold til RME sine interne rutiner.

Mottakerliste:

Energidepartementet

Kopimottakerliste: